

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Aan de Voorzitter van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Prinses Irenestraat 6
Den Haag

Ministerie van Buitenlandse
Zaken
Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20061
Nederland
www.rijksoverheid.nl

Onze Referentie

BZDOC-17438436-80

Datum 6 mei 2022

Betreft Kabinetsreactie AIV Advies Regulering van Online Content

Bijlage(n)

1

Geachte voorzitter,

Hierbij bieden wij u de kabinetsreactie op het advies van de Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV) 'Regulering van Online Content, naar een herijking van het Nederlands internetbeleid' aan. In deze brief informeren wij u hoe het kabinetsbeleid zich tot het AIV-advies verhoudt en aan welke punten het kabinet de komende jaren opvolging geeft.

De AIV was verzocht onderzoek te doen naar handelingsopties voor Nederland om *online content* regulering zo vorm te geven, dat democratische waarden en mensenrechten geborgd zijn op het internet. Reden hiervoor was dat de Nederlandse inzet op het behouden en stimuleren van een open, vrij en veilig internet op gespannen voet kan staan met de bredere internationale roep tot het reguleren van online content, om bijvoorbeeld de verspreiding van terroristische en discriminerende content tegen te gaan.

Op 24 juni 2020 verscheen het AIV-advies 'Regulering van online content', waarin de door het kabinet geformuleerde vragen werden beantwoord. In het advies worden tien aanbevelingen gedaan:

1. Herijk het Nederlandse internetbeleid.
2. Verdedig en bevorder het open en vrije karakter van het internet op basis van democratische en rechtsstatelijke waarden.
3. Versterk de Nederlandse vertegenwoordiging in internationale internetorganisaties.
4. Stimuleer internationale normstelling voor de aanpak van schadelijke online content met een stevige verankering in bestaande mensenrechtenstandaarden.
5. Initieer maatregelen gericht op transparantie en toezicht.
6. Stimuleer *value sensitive design* en *digital commons*.
7. Betrek onafhankelijke nationale expertorganen bij de beoordeling van schadelijke *online content*.
8. Pleit voor een zorgplicht voor internetplatformen, onder duidelijke randvoorwaarden.

9. Maak de gebruikersvoorwaarden van internetplatformen mensenrechten-inclusief.
10. Vergroot de digitale weerbaarheid van internetgebruikers.

Onze Referentie

BZDOC-17438436-80

Het kabinet dankt de AIV voor zijn analyse van de thematiek en de beantwoording van de vragen, waarmee een waardevolle bijdrage is geleverd aan de gedachtenvorming van het kabinet hierover. In de voorbereiding van deze kabinetsreactie, heeft het kabinet het maatschappelijk middenveld geconsulteerd door middel van een internetconsultatie. De reacties op deze consultatie zijn online terug te lezen¹. In deze brief wordt kort beschreven hoe het kabinet van plan is om opvolging te geven aan deze adviezen, of dat reeds heeft gedaan. In de bijlage worden de verschillende aanbevelingen in meer detail besproken.

De AIV stelt dat Nederland keuzes moet maken over *internet governance*. Aan die keuzes ligt een politieke afweging ten grondslag, waarbij meer regulering ter bescherming van democratische en rechtstatelijke waarden ten koste gaat van vrijheid op het internet. Het is van belang om hier de juiste balans te vinden. Het kabinet werkt momenteel aan een nieuwe internationale cyberstrategie waar *internet governance* een belangrijk thema is. In deze strategie zal het onderscheid gemaakt worden tussen regulering *van* het internet en regulering *op* het internet. Voor het kabinet is dit onderscheid van belang voor de mate waarin het regulering nastreeft. Als het gaat om regulering *van* het internet, doelt het kabinet op het internet als wereldwijde communicatie-infrastructuur. Inzet is dat deze structuur open, vrij en wereldwijd verbonden moet blijven en met de *multi-stakeholder* gemeenschap vormgegeven moet worden. Met regulering *op* het internet doelt het kabinet op de notie dat de rechten en plichten die *offline* gelden, ook *online* van toepassing zijn. Zo is bijvoorbeeld *content* die *offline* verboden is, dat *online* ook. Verder zal deze strategie ook beschrijven hoe de Nederlandse vertegenwoordiging in internationale internetorganisaties versterkt kan worden, zoals ook door de AIV aanbevolen.

Vanwege het grensoverschrijdende en *multi-stakeholder* karakter van het internet zullen de keuzes over *internet governance* verder strekken dan het Nederlandse domein. Om te komen tot grote, structurele beleidswijzigingen bij tech bedrijven is samenwerking in EU-verband noodzakelijk.

Daarnaast kunnen de gevolgen hiervan ook in andere opzichten verstrekkend zijn. Het is van groot belang dat er in het Nederlandse en Europese beleid ten aanzien van content-moderatie heldere definities gebruikt worden. Het gebruik van deze definities door tech bedrijven mag geen onevenredig effect op de vrijheid van meningsuiting hebben. Ook moeten we bij het reguleren van *online content* waken voor het risico dat onze beleidskeuzes door andere landen aangegrepen worden voor het legitimeren van verregaande stappen, zoals censuur.

De aanbeveling van de AIV om dit aan de hand van mensenrechtelijke en democratische normen te doen, is daarom relevant. Nederland zal zich in de EU en in de VN hard blijven maken voor een open, vrij en veilig internet en fundamentele burgerrechten online.

¹ [Overheid.nl | Consultatie Kabinetsreactie Regulering van online content \(internetconsultatie.nl\)](https://overheid.nl/consultatie/kabinetsreactie-regulering-van-online-content-internetconsultatie.nl)

Een deel van de aanbevelingen van de AIV² wordt reeds ten uitvoer gebracht via EU (wetgevings)voorstellen, zoals de *Digital Services Act* en de nieuwe *Code of Practice on Disinformation*. Mede daarom heeft het kabinet deze voorstellen gesteund en zich er gedurende de onderhandelingen voor ingezet om de elementen die uitvoering geven aan het AIV-advies te behouden of te versterken. Deze voorstellen laten een accentverschuiving zien ten aanzien van het open, vrije en veilige internet: minder zelfregulering, maar een open en vrij internet binnen duidelijke rechtsstatelijke grenzen gebaseerd op democratische en rechtsstatelijke waarden. Dit draagt bij aan het borgen van Europese normen en waarden op het internet, waaronder een bescherming van fundamentele rechten, zoals de vrijheid van meningsuiting.

Deze voorstellen dragen ook bij aan internationale normstelling voor de aanpak van schadelijke *online content*. Mede door inzet van het kabinet moeten hierbij bestaande mensenrechtenstandaarden betrokken worden. Deze standaarden worden ook betrokken bij het opstellen en toepassen van de gebruiksvoorwaarden van internetplatformen.

Verder legt de *Digital Services Act* diverse transparantie-eisen op, en creëert het een systeem voor toezicht en handhaving. Al met al verplicht de *Digital Services Act* internetplatformen tot het dragen van meer zorg voor hetgeen er met hun diensten gebeurt, en de invloed die dat heeft op de maatschappij en publieke belangen.

Uw kamer is via meerdere BNC-fiches geïnformeerd over de Nederlandse inzet rondom deze voorstellen.³ Middels deze en toekomstige Europese initiatieven zullen grote online platformen verantwoordelijkheid krijgen voor de bestrijding van desinformatie en haatzaaien op hun platforms, zoals ten doel gesteld in het regeerakkoord. De verdere ambities en doelen van het kabinet op het gebied van digitalisering en regulering van online content zijn verder uitgewerkt in een hoofdlijnenbrief.⁴

Ook met deze Europese wetgeving zullen de vrijheid van meningsuiting en de veiligheid van burgers online soms botsen. Zo zullen er gevallen zijn van ongewenste maar niet illegale *content*. Voor die gevallen zal kabinet een afweging moeten maken en een balans moeten vinden. Hierbij verwijzen wij tevens naar de brief van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over het reguleren online content van 21 september.⁵

De AIV stelt voor om geld beschikbaar te stellen voor onderzoek naar *value sensitive design en digital commons* en te investeren in alternatieven voor internetdiensten. In het coalitieakkoord heeft het kabinet laten weten het voortouw te willen nemen om in Europees verband in zetten op versterking van de samenwerking tussen lidstaten op het gebied van digitalisering, waaronder 'open source'. In het kader daarvan zal Nederland deelnemen de EU-werkgroep 'European Initiative for Digital Commons', waarin initiatieven worden geformuleerd hoe *digital commons* te ondersteunen zodat ze hun

² in het bijzonder de aanbevelingen 1, 2, 4, 5, 8, en 10.

³ Kamerstukken II 2020/21, 22112, nr. 3049

Kamerstukken II 2020/21, 22112 nr. 3050

Kamerstukken II 2020/21, 22112 nr 3159

⁴ [Kamerbrief hoofdlijnen beleid voor digitalisering | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

⁵ Kamerstukken II 2020/21, 26643 nr. 782

onafhankelijkheid ten opzichte van grote online platforms behouden. De werkgroep zal haar resultaten presenteren in juni 2022.

Onze Referentie

BZDOC-17438436-80

Het kabinet zet in op een open, vrij en veilig internet waar rechtsstatelijke, democratische en grondrechtelijke waarborgen geboden worden. De uitgangspunten voor een herijkt internetbeleid zoals die door de AIV zijn geformuleerd bieden hiervoor een duidelijke richting. Het kabinet zal blijven werken om opvolging te geven aan deze aanbevelingen.

De minister van
Buitenlandse Zaken,

De minister van
Economische Zaken en
Klimaat,

De staatssecretaris van
Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties –
Digitalisering en
Koninkrijksrelaties

W.B. Hoekstra

M.A.M. Adriaansens

A.C. van Huffelen